

MAAELUMINISTEERIUM

Aianduse hetkeolukorrast Eestis

Marko Gorban

Maaeluministeerium

Aianduse VIII Visioonikonverents

13.10.2021

Holland ja Eesti

NL

~54 tuh majapidamist
~12 tuh aianduses

UAA 1,79 mln ha
... aianduses 7%

Põllumajandustoodang 28,2
miljardit eurot ... aiandus-
toodangu osatähtsus
36-38%

EL27(2020)
aiandustoodangust 12%

EE

~16 tuh majapidamist
~2 tuh aianduses

UAA 1 mln ha
... aianduses 0,6%

Põllumajandustoodang 0,9
miljardit eurot ... aiandus-
toodangu osatähtsus 5-8%

EL27(2020)
aiandustoodangust 0,1%

Aianduse tootmistüüp Holland ja Eesti

NL

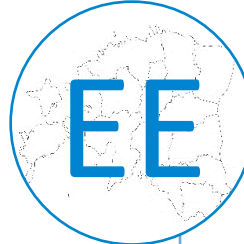
Esindatud tootjad 7207
majandusliku suurusega üle 25
000 euro

Keskmiselt 13,3 ha

Kogutoodangu väärtus 101 383
€/ha

Loodav lisandväärtus keskmiselt
ettevõttes 536 tuh €, millest
toetused 1% ~492 €/ha

Kogutoodangu ja kogukulude
suhe 1,19

EE

Esindatud tootjad 159
majandusliku suurusega üle
4000 euro

Keskmiselt 7,5 ha

Kogutoodangu väärtus 26 803 €/ha

Loodav lisandväärtus
keskmiselt ettevõttes 71 tuh €,
millest toetused 2,8% ~260 €/ha

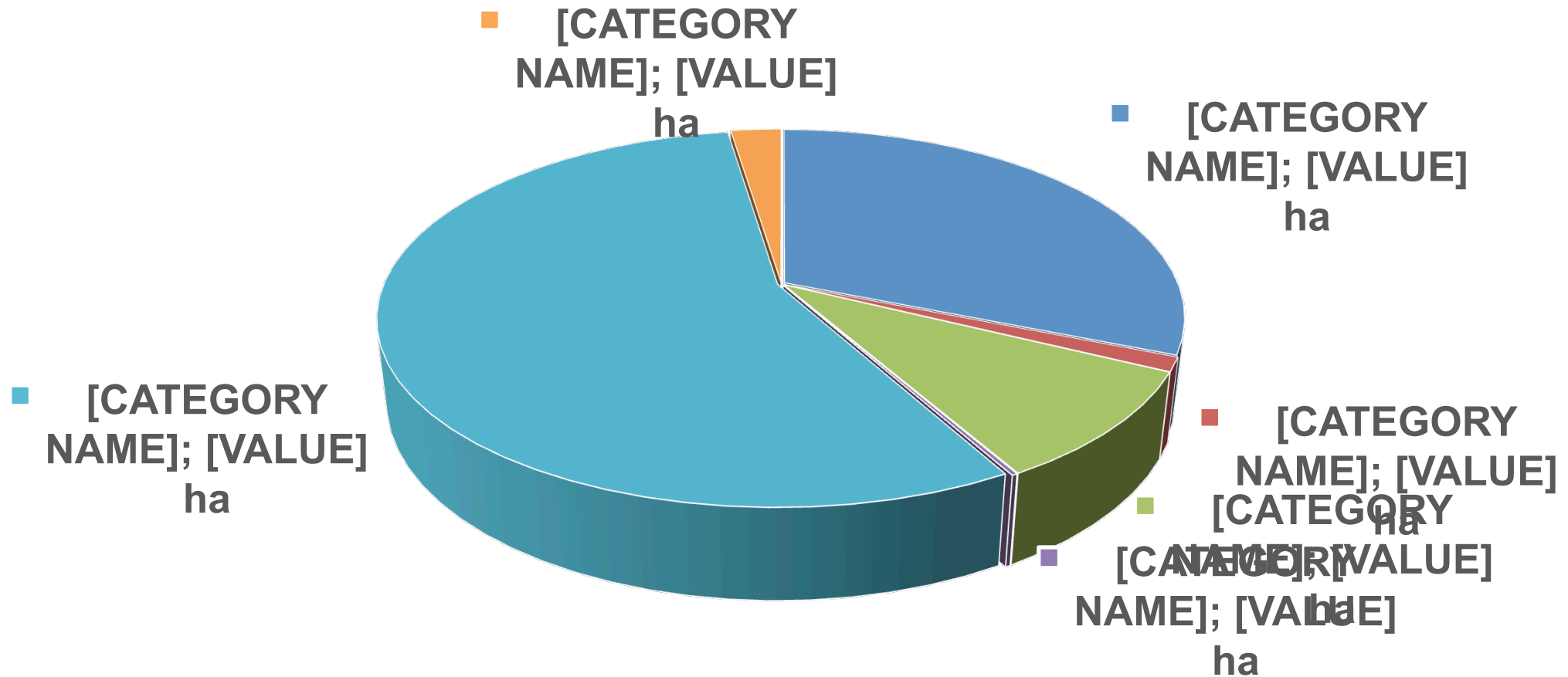
Kogutoodangu ja kogukulude
suhe 1,17

Keskmine aiandustootja Eestis

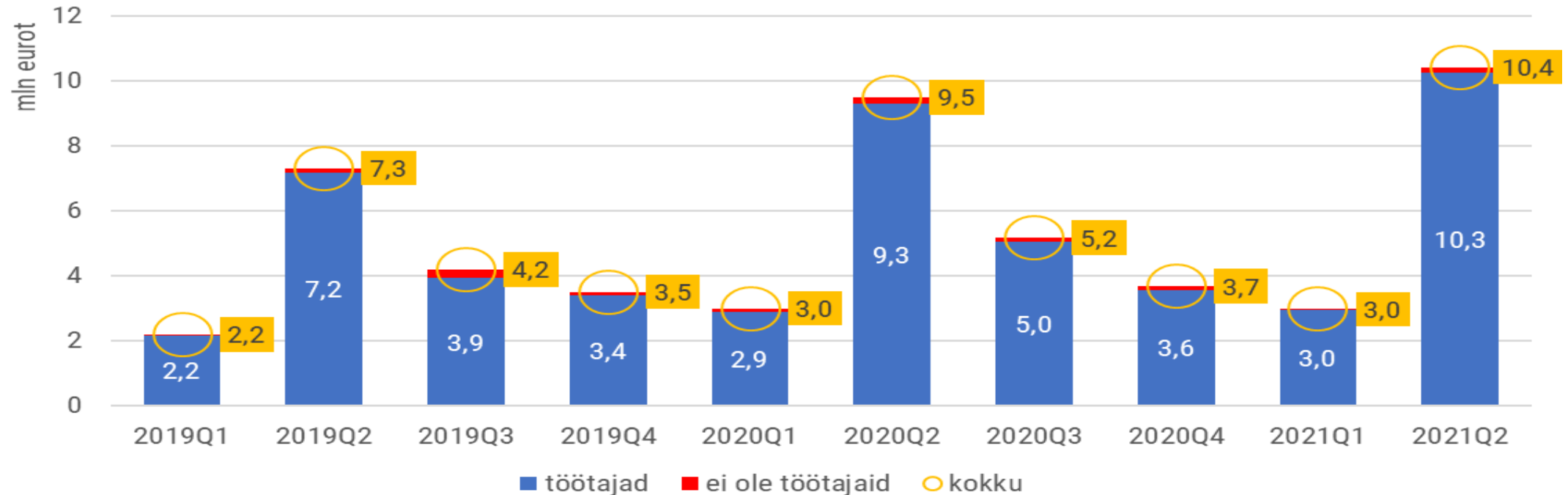
	FADN keskmine	21 - Aiandus katmikal al	sh 212 lille- kasvatus	22 - Aiandus avamaal	23 - Muu aiandus (k.a puukoolid)	36 - Puuvilja- kasvatu s
Kasutatav põllumajandusmaa, ha	130	3,44	0,95	13,30	5,26	26,87
Kogutoodangu väärtus €/ha	1 009	57 956	388 442	7 734	15 486	2 084
Kogutoodangu ja kogukulude suhe	0,91	1,24	1,20	0,96	0,92	1,15
Netolisandväärtus €/ha	325	24 518	164 912	1 386	3 023	999
Toetused (va investeeringutele) €/ha	218	137		175	806*	409

Allikas: FADN, 2019

Kasvupinna struktuur 2020. aastal

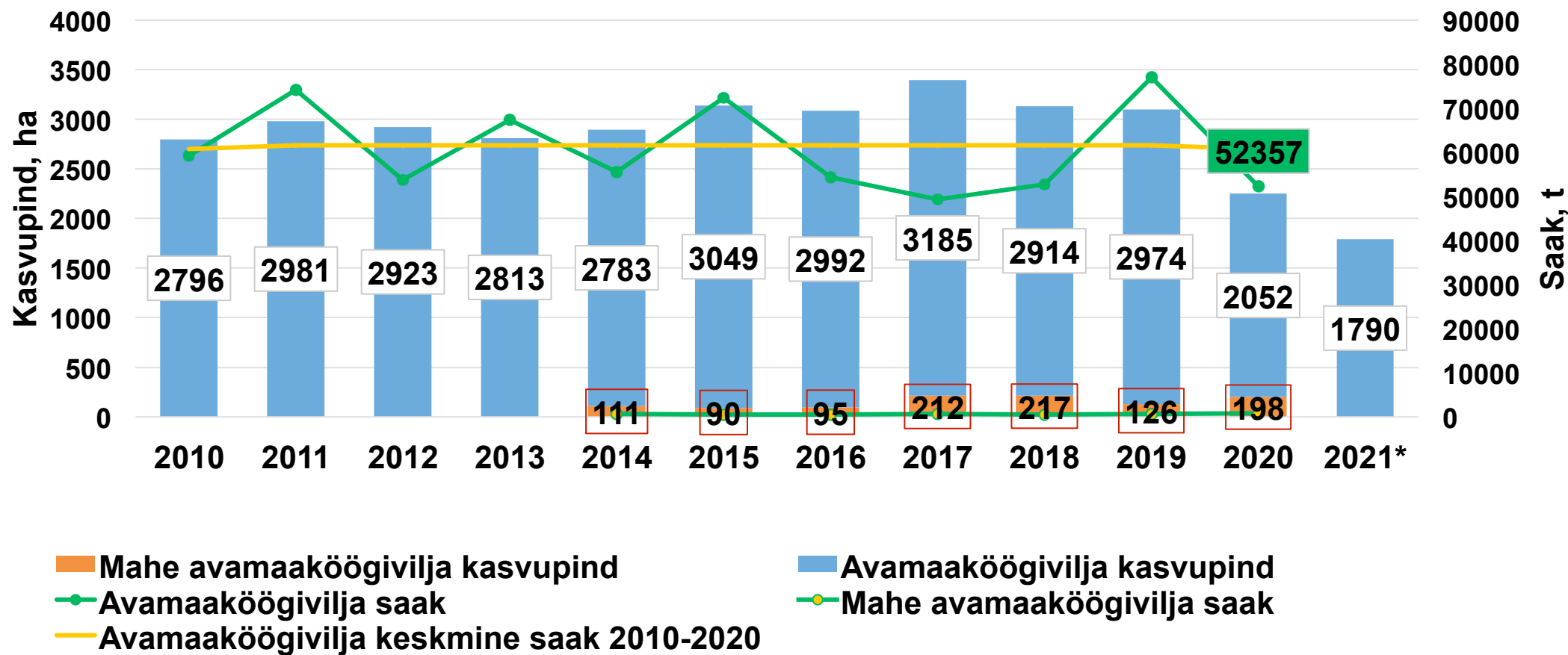

Lillekasvatus ja taimede paljundamine

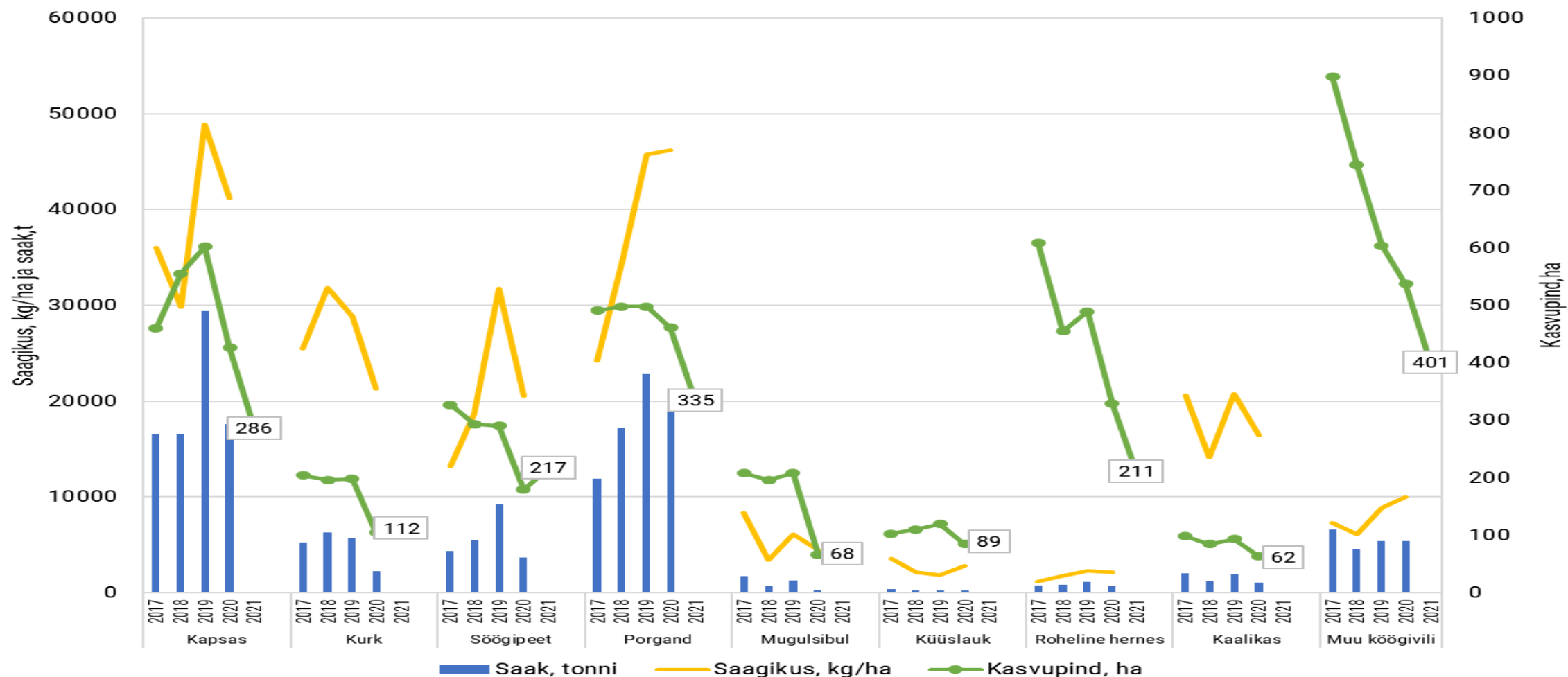
- ❖ **42 ettevõtjat** EMTAK tegevusalakoodiga 01191 (lillekasvatus) või 01301 (taimede paljundamine ja istikukasvatus)
- ❖ Neist 31-I II kvartali 2021 lõpus kokku **365 töötajat**
- ❖ **13 ettevõtet üle 100 000 euro** käibega 2021 II kv - **91%** 42 ettevõtja kogukäibest

Avamaaköögililja kasvupind ja saak 2010-2020 (2021)

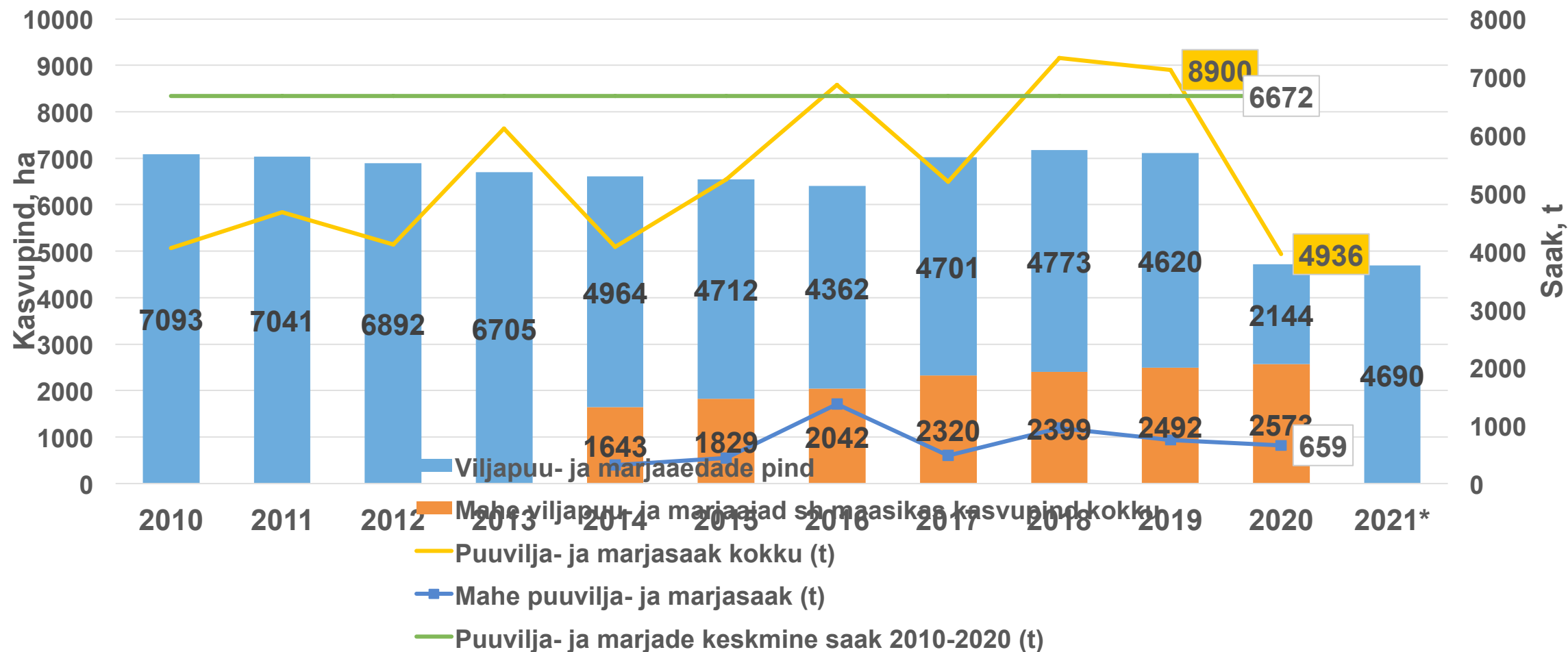

Allikas: SA, PTA, 30.06.2021 seisuga, * 2021 andmed
esialgsed

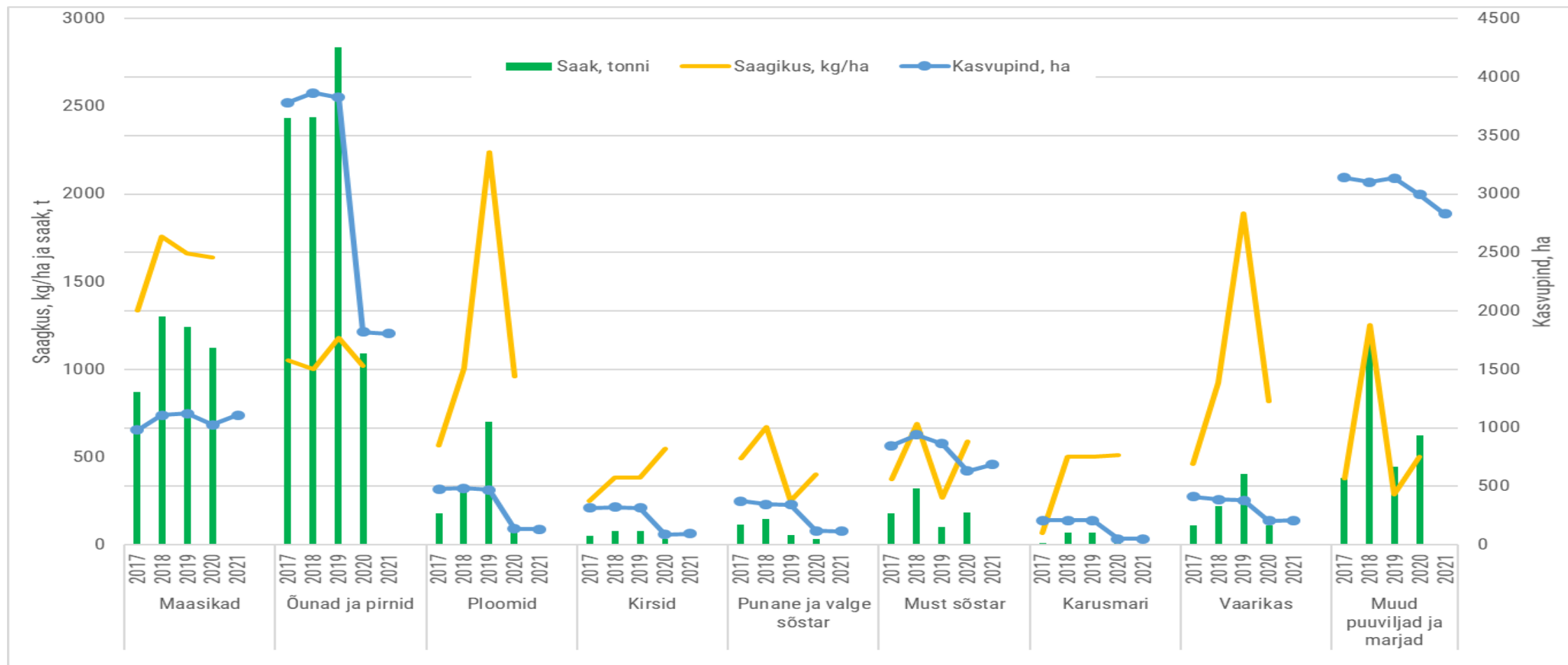
Avamaaköögilviljade kasvupind, saak, saagikus 2017-2020 (2021)

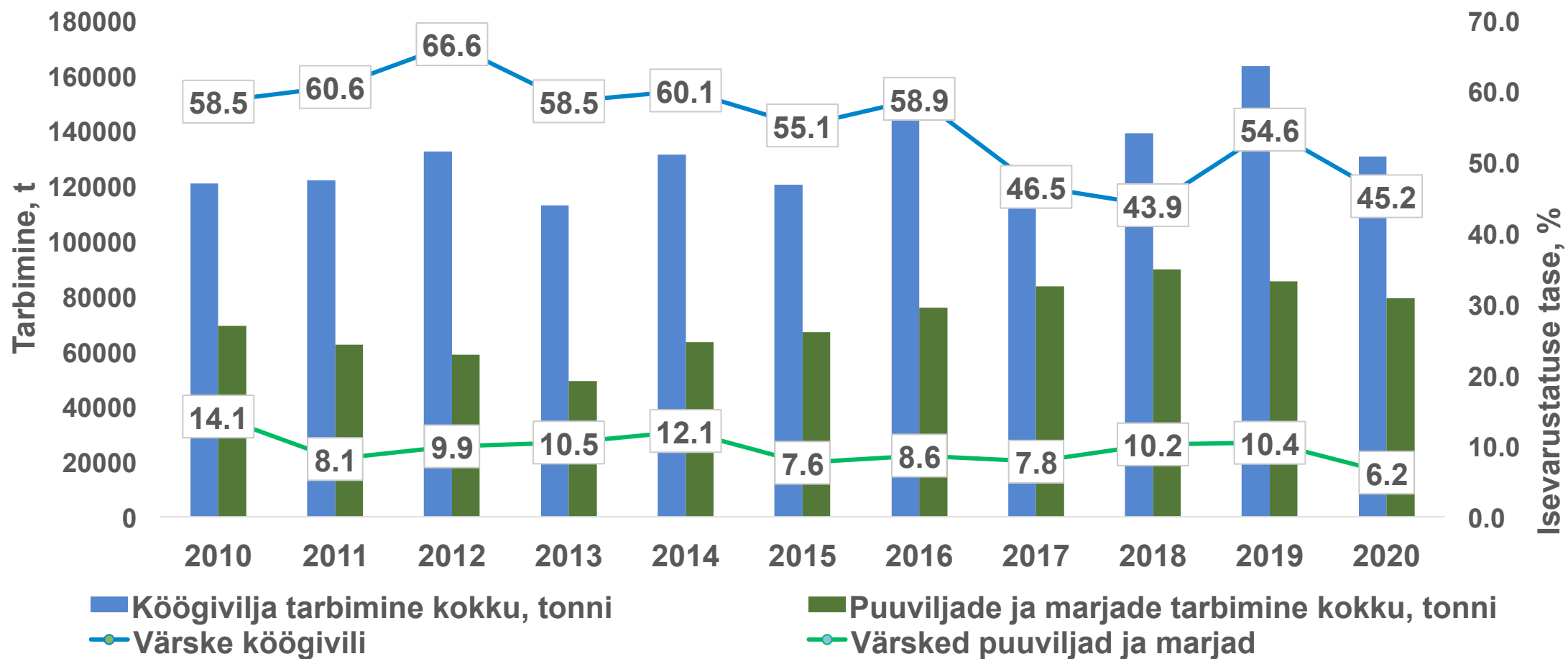
Puuvilja- ja marjaaedade pind ja saak 2010-2020 (2021)

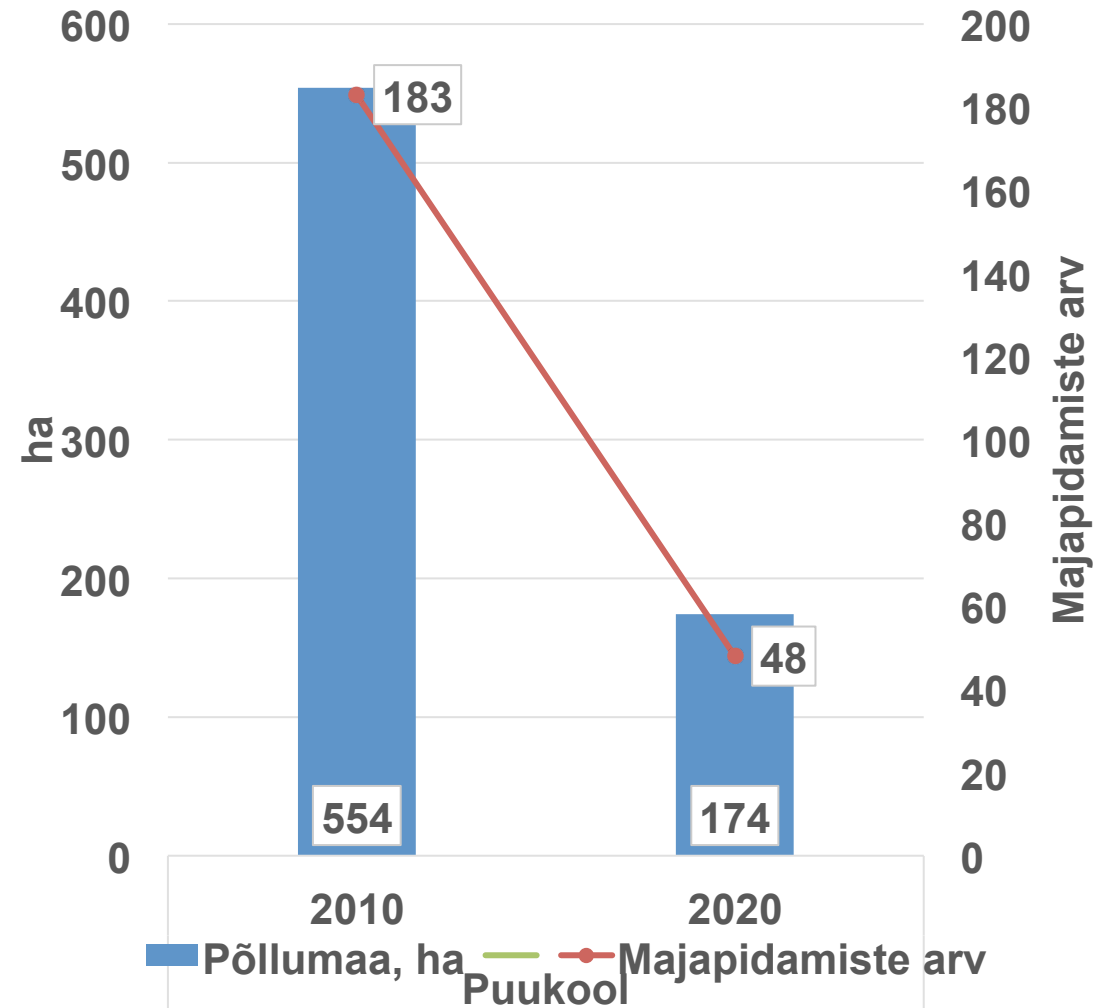
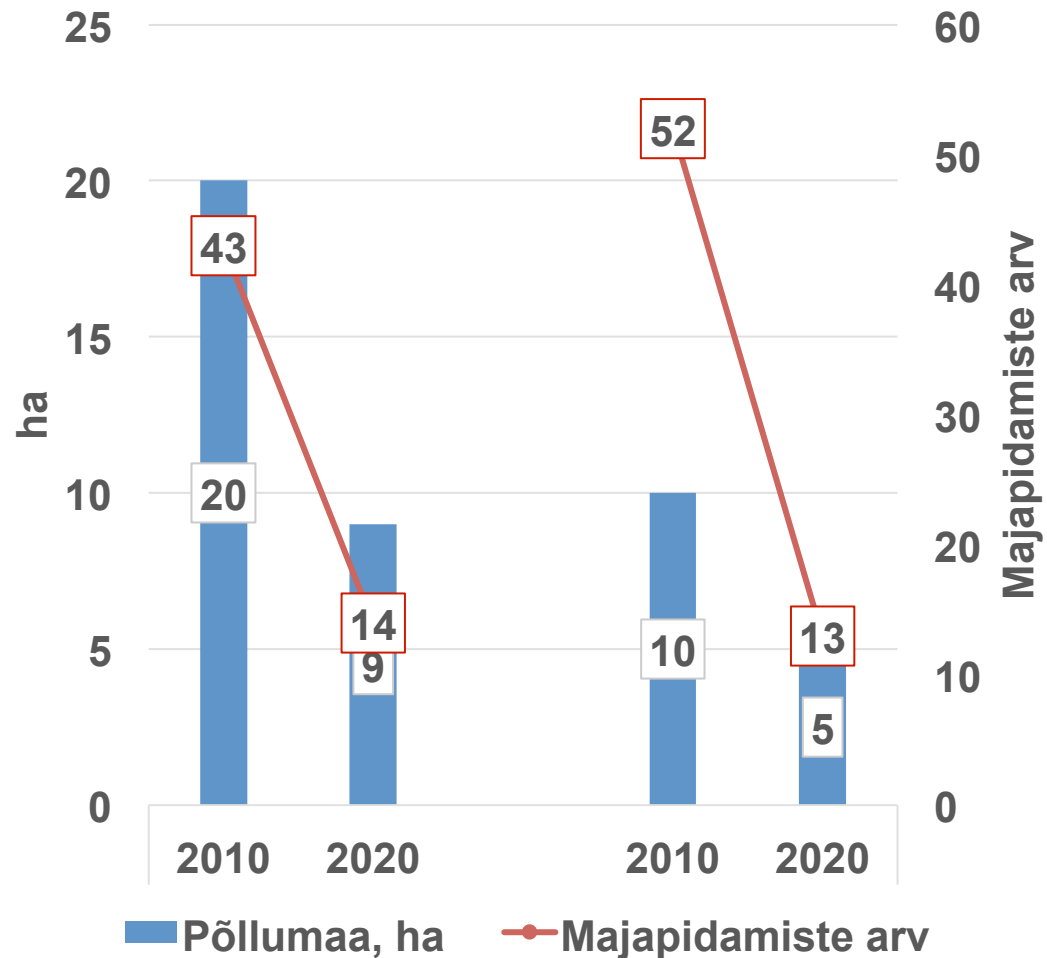
Puuvilja- ja marjaaedade pind (ha) 2017-2020 (2021)

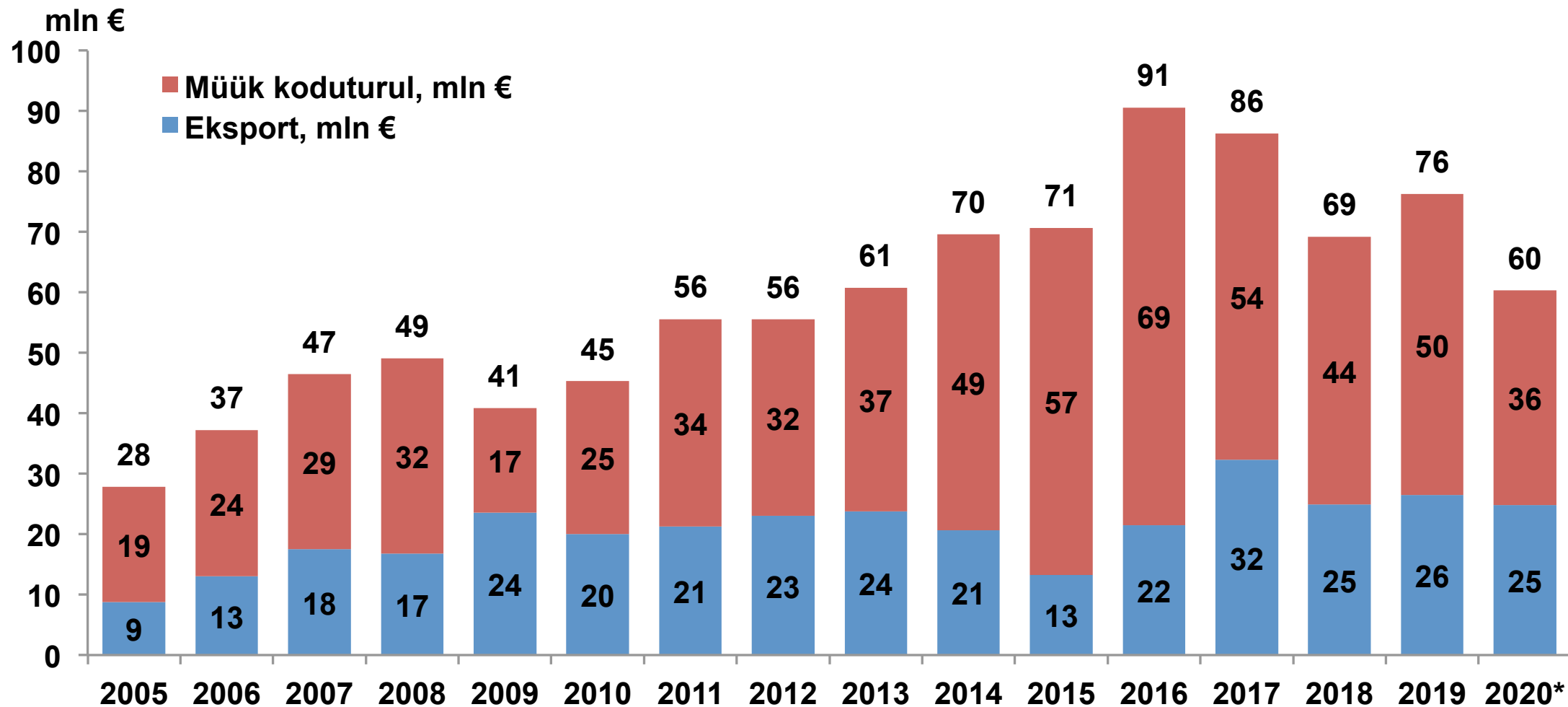
Värske puu- ja köögivilja isevarustus 2010-2020

Avamaa- ja katmiklalilillede kasvatamine, puukoolid 2010-2020

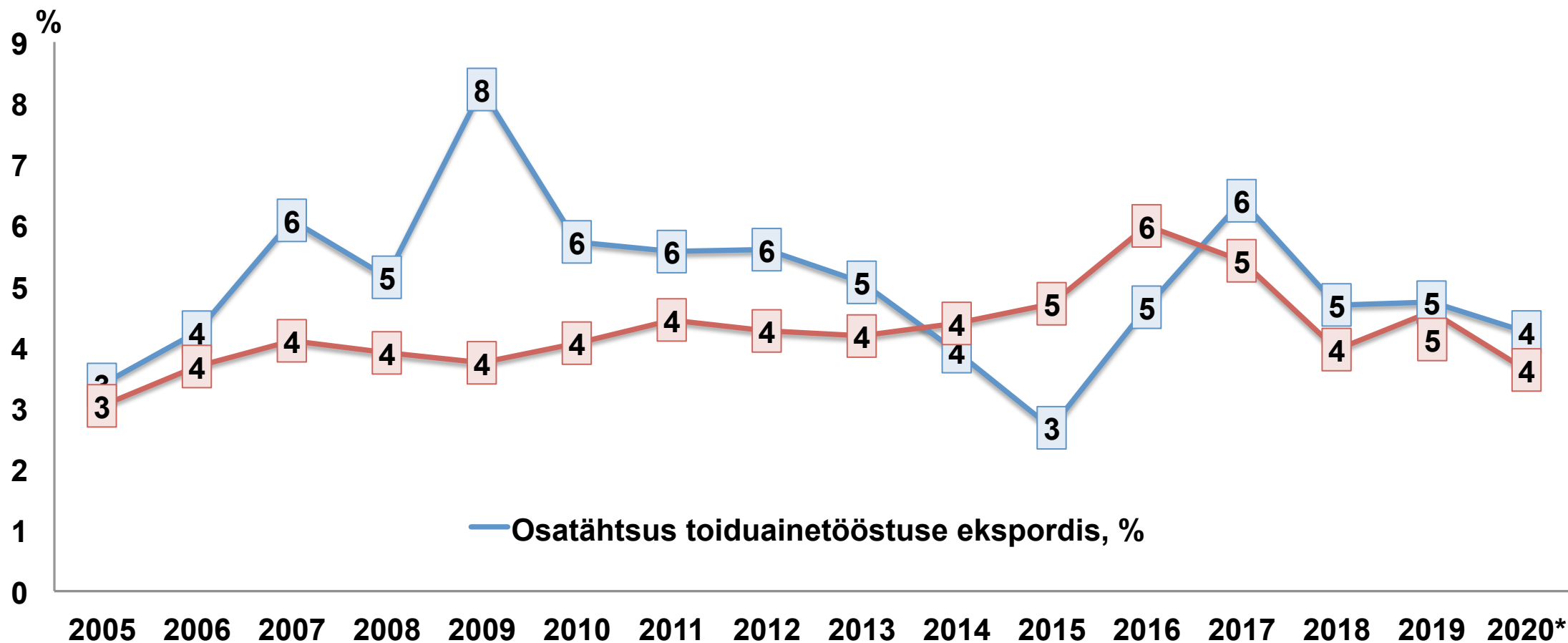

Puu- ja köögiviljatööstuse toodangu müük

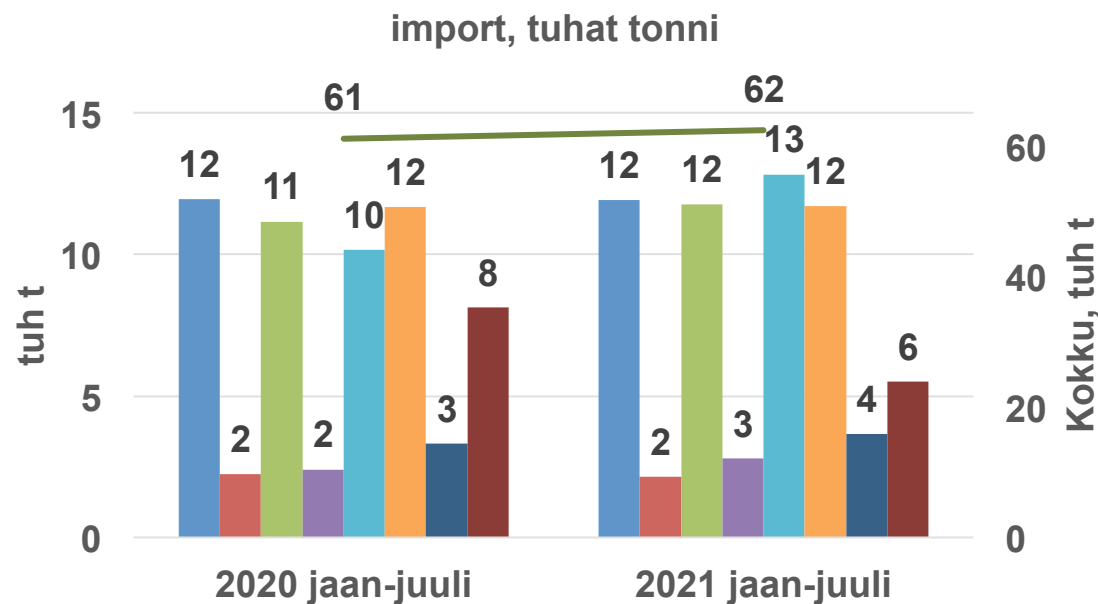
*- esialgsed andmed
Allikas: Statistikaamet

Puu- ja köögiviljatööstuse osatähtsus toiduainetööstuse toodangus, ekspordis, %

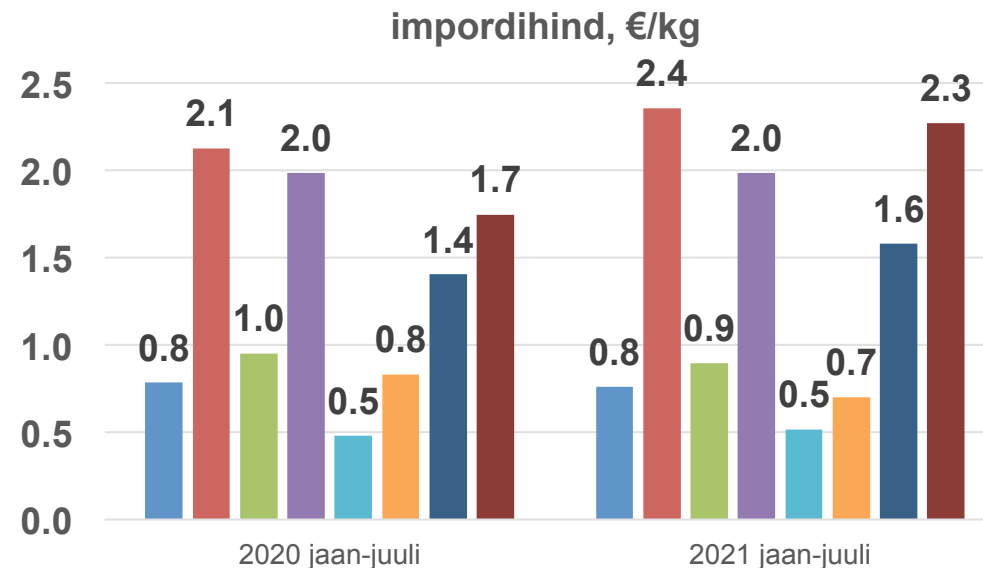

*- esialgsed andmed
Allikas: Statistikaamet

Puuviljade ja marjade eksport-import 7 kuu võrdlus

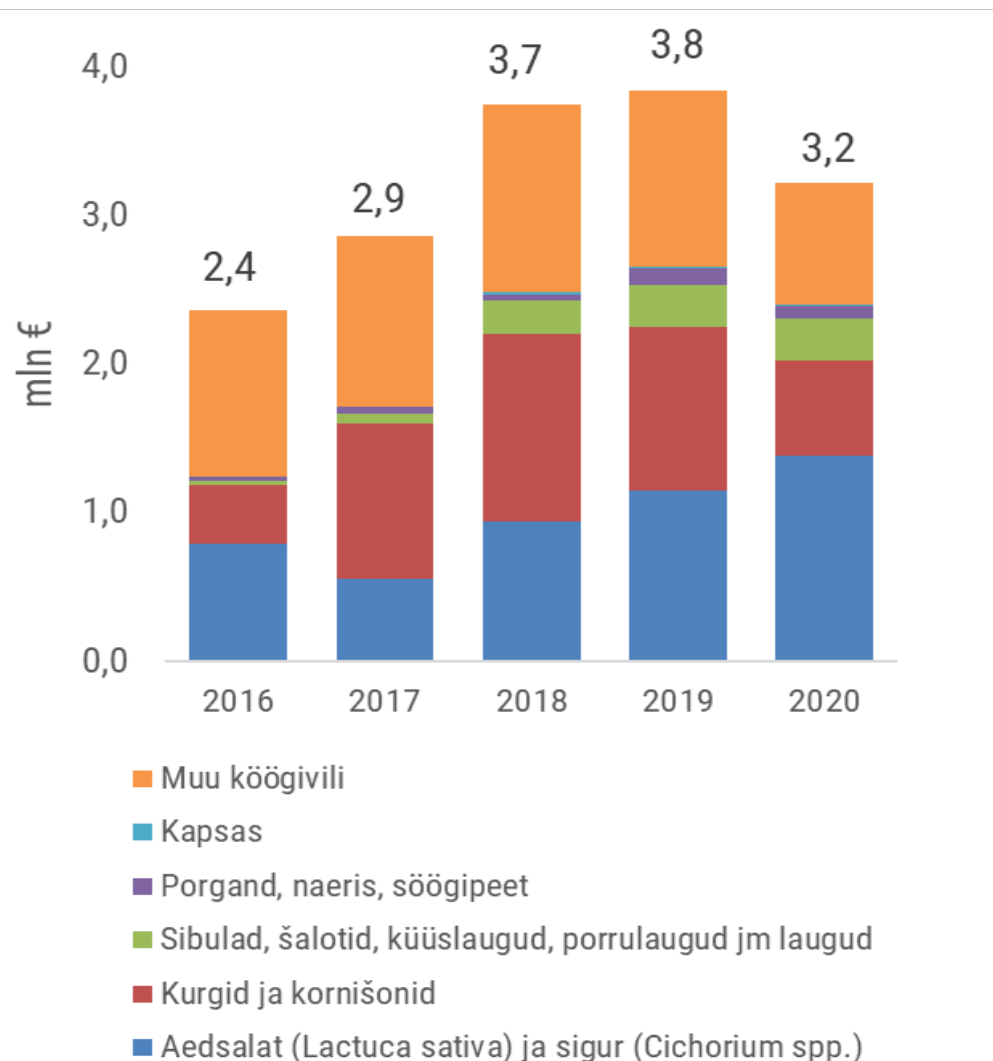

- Banaanid
- Datlid, viigimarjad, ananassid, avokaadod, mangod
- Tsitrusviljad
- Viinamarjad
- Melonid ja papaiad
- Õunad, pirnid, küdooniad

- Banaanid
- Datlid, viigimarjad, ananassid, avokaadod, mangod
- Tsitrusviljad
- Viinamarjad
- Melonid ja papaiad
- Õunad, pirnid, küdooniad
- Aprikoosid, kirsid, virsikud (k.a nektariinid), ploomid ja laukaploomid

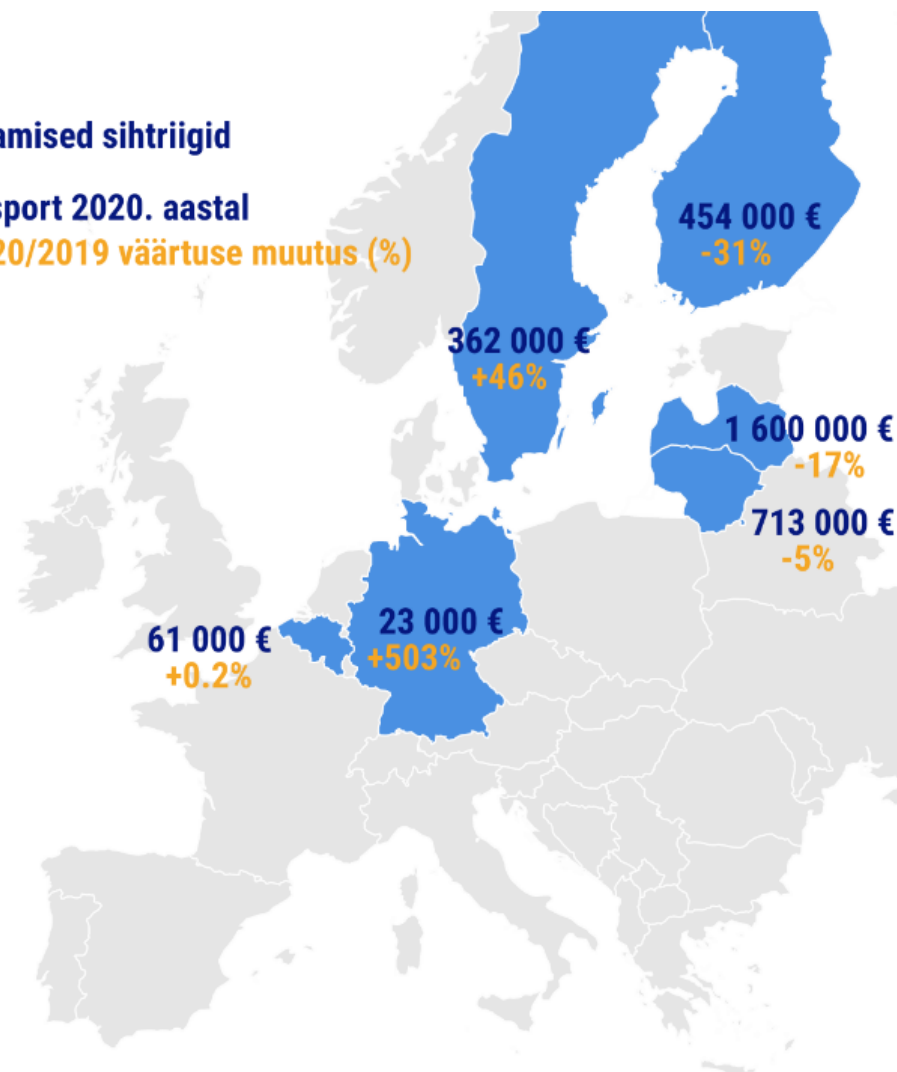
Värske köögivilja eksport 2016-2020

Peamised sihtriigid

eksport 2020. aastal

2020/2019 väärtuse muutus (%)

Allikas: Statistikaamet

Värskete marjade ja taimede eksport

Värskete marjade eksport ja sihtriigid 2020. aastal

273 000 €

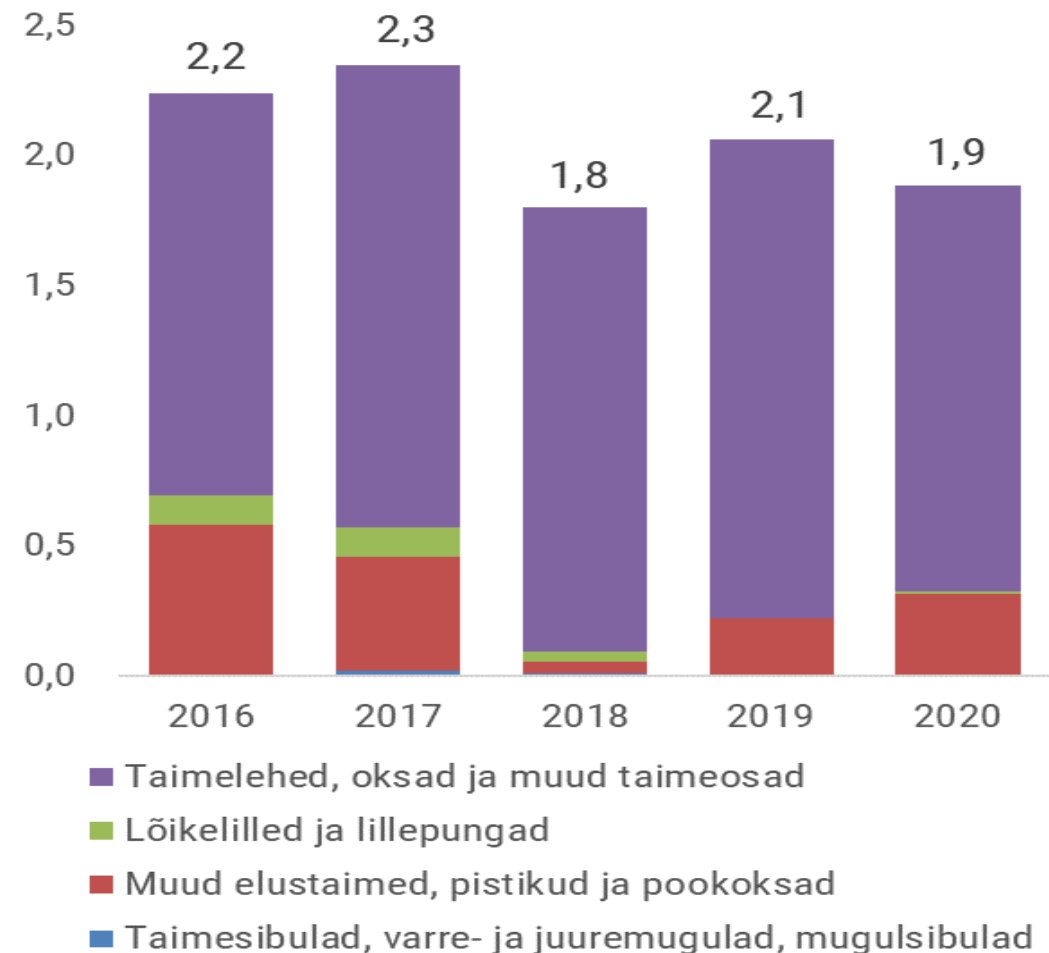
92% mustikad
4% murakad
3% maasikad
1% sõstrad,
pohlad

Rootsi
115 000 €
42%

Soome
157 000 €
58%

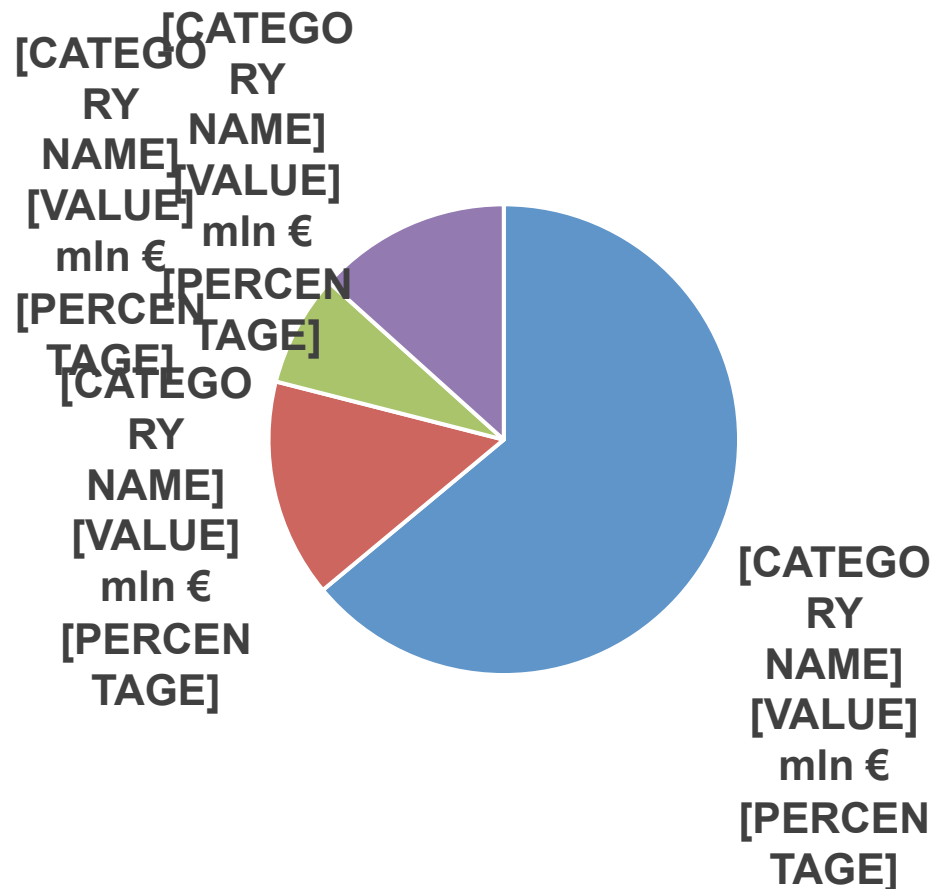
Eluspuude, taimede, taimesibulate, lõikelilled eksport, mln €

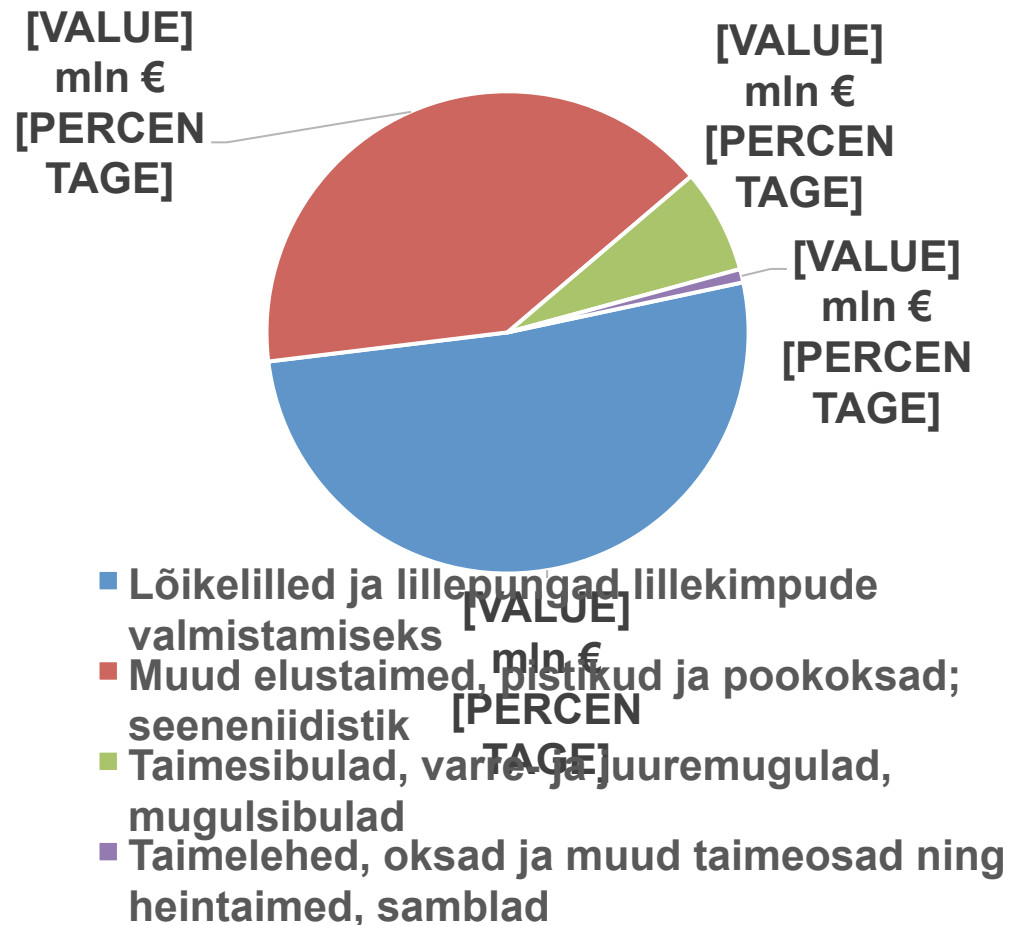
Allikas: Statistikaamet

Import Hollandist 2020. aastal

Köögivilja import 11 mln €

Eluspuude, taimede, taimesibulate, lõikelilled import 12 mln €

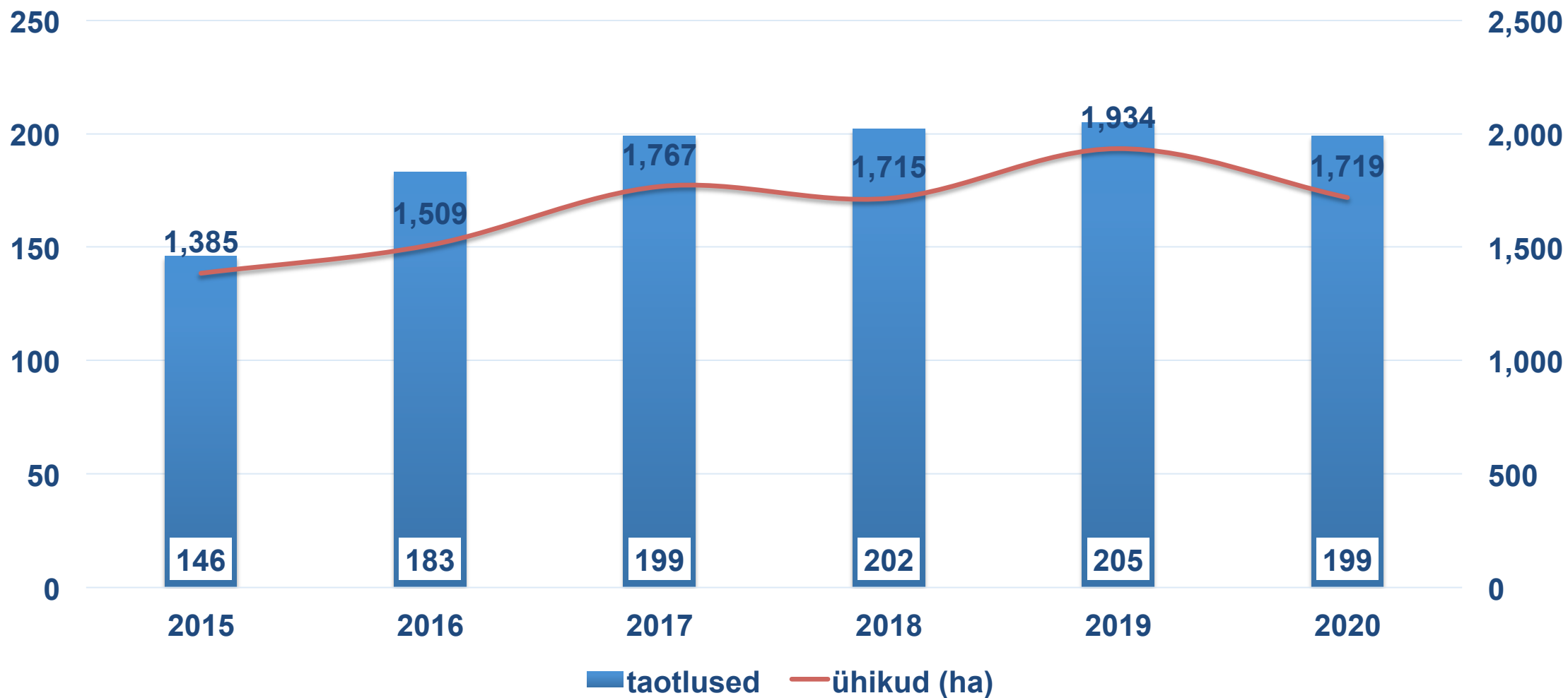

Puu- ja köögivilja kasvatamise otsetoetus (PKV)

- Taotleja peab kasvatama põllumajanduskultuure vähemalt **1 hektaril**
- Toetusõiguslikud põllumajanduskultuurid:
 - **köögiviljadest**: porgand, söögipeet, kaalikas, sibul, kurk, kapsas (valge peakapsas, lillkapsas, spargelkapsas, nuikapsas, lehtkapsas, brüsseli kapsas, hiina kapsas)
 - **puuviljadest**: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, murelipuu, ploomipuu, kreegipuu, haraline ploomipuu
 - **mariakultuuridest**: punane sõstar, valge sõstar, must sõstar, karusmari, vaarikas

PKV	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ühikumäär , €/ha	572,86	526,97	305,31	312,61	277,51	276,98
Eelarve, €	781 743	790 661	537 421	532 812	533 949	469 062

PKV määratud toetus perioodil 2015-2020

Keskkonnasõbralik aiandus (KSK ja KSA)

Toetuse eesmärk on soodustada keskkonnasõbralikumate praktikate rakendamist aianduskultuuride kasvatamisel

- Toetust võib taotleda FIE või juriidiline isik
- Toetust võib taotleda vähemalt 0,3 ha suuruse registris oleva maa kohta

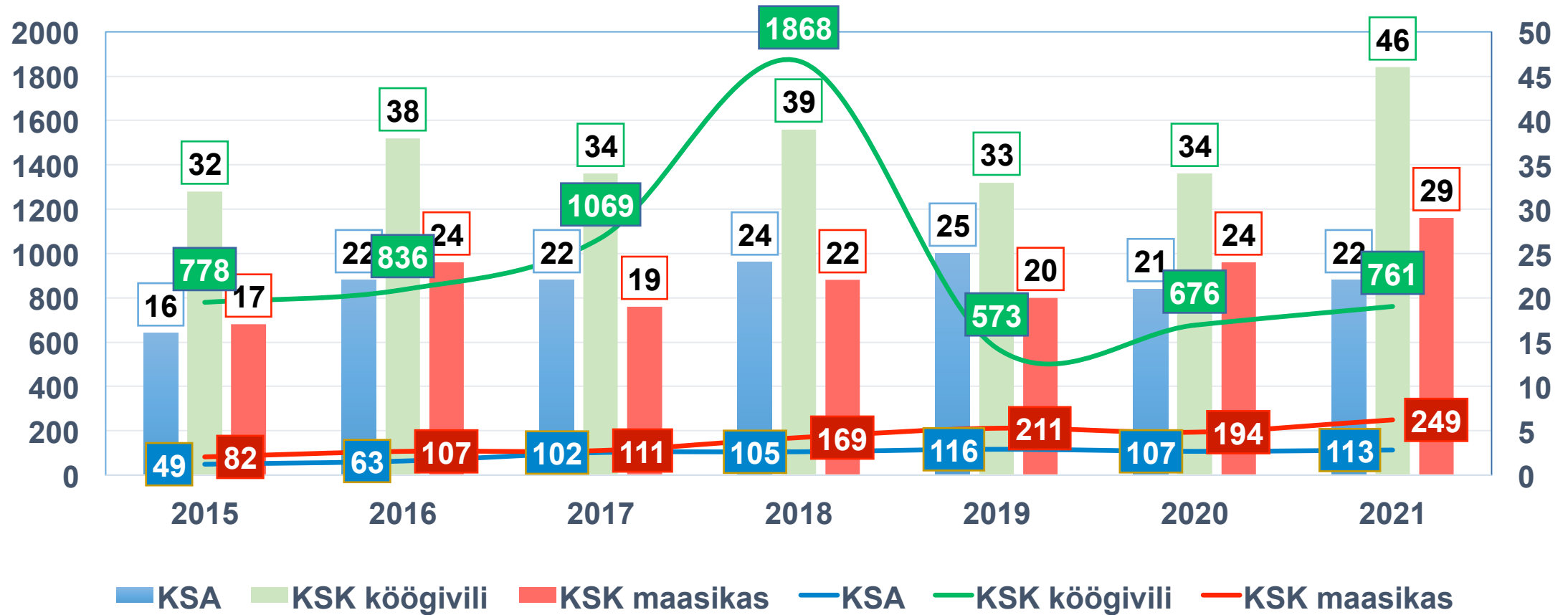
KSK (Keskkonnasõbralik köögivilja-, ravim- ja maitsetaimekasvatus ja maasikakasvatus)

- Eelduseks KSM kohustus, toetus ise 1 aastane
- Glüfosaadi kasutamise keeld
- Mullaproovid ja koolitus

KSA (Keskkonnasõbralik puuvilja- ja marjakasvatus)

- 5-aastane kohustus
- Glüfosaadi kasutamise keeld
- Mullaproovid, koolitus
- Feromoonpüünised ja bioloogilise mitmekesisuse elemendid
- Kaitsehekk

Keskkonnasõbraliku aianduse toetuse taotlused perioodil 2015-2021

Keskkonnasõbraliku aianduse eelarve periood 2015-2021

	Ühikumäär är€/ha	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Keskkonnasõbralik puuvilja- ja marjakasvatus	160	7774	10 121	16 269	16598	18 144	17 134	18 166
Keskkonnasõbralik köögivilja-, ravim- ja maitsetaimed kasvatamine	344	265461	287 718	367 891	548550	197 155	232 661	261 853
Keskkonnasõbralik maasikakasvatus	248	19805	26540	27 483	27982	52 185	47 974	61 836
Kokku määratud summa, €		293 040	323 532	410 577	593 130	267 483	297 769	341 855

Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks valdkondade lõikes

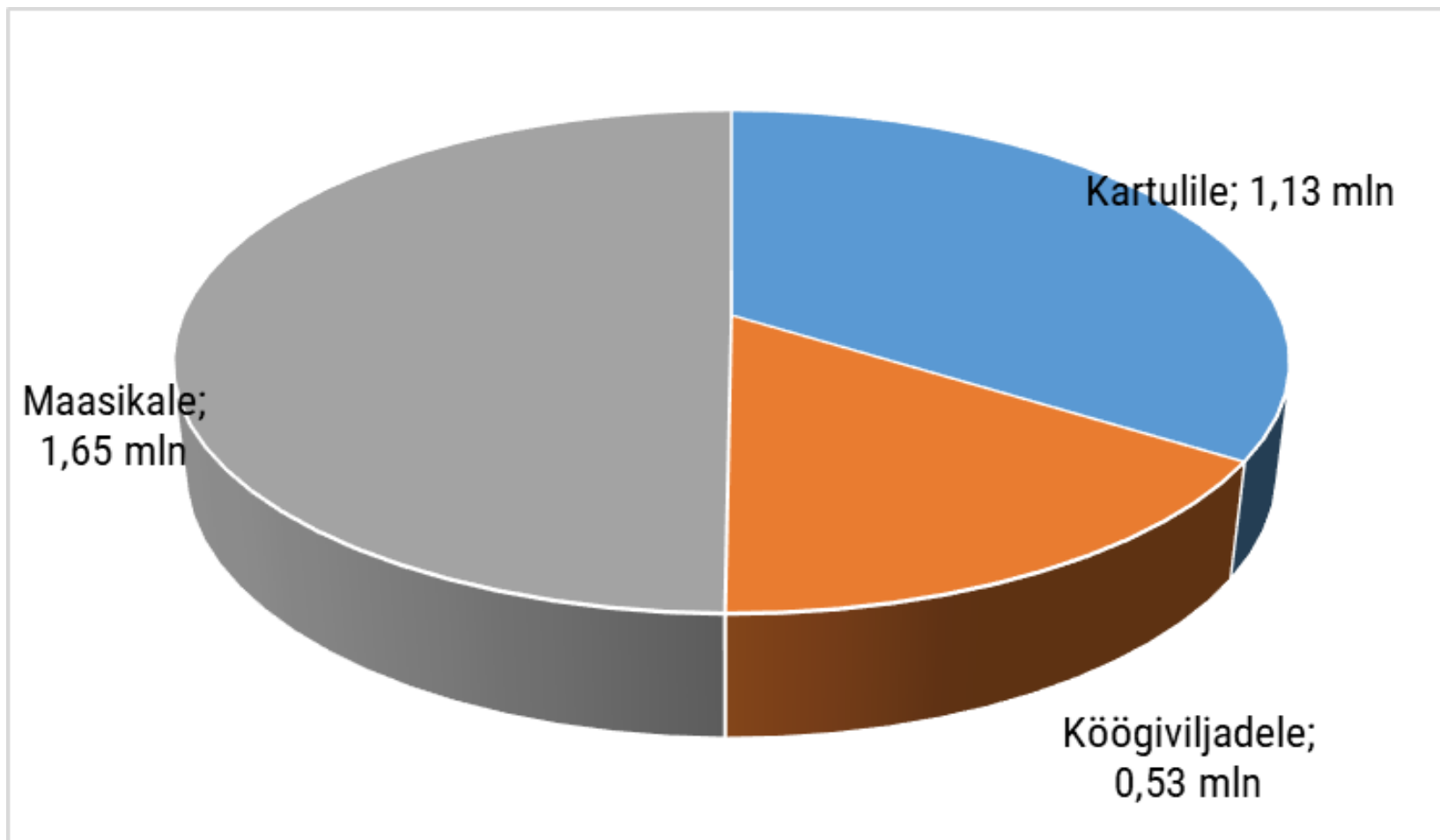
Taotlusvoor	Toetuse taotlemine (€)	Toetuse määramine (€)	Makstud toetuse summa (€)	Toetuste rahuldamine (%)	Makstud toetuse osakaal (%)
Piimatootmine	78 532 656	48 264 910	30 284 583	61	63
Loomakasvatus (v.a piimatootmine ja mesindus)	56 987 614	36 571 328	24 672 547	64	67
Teravilja, õliseemnete ja valgurikaste taimede kasvatamine	140 326 018	43 898 547	28 517 571	31	65
Muude põllumajandussaaduste tootmine (k.a mesindus)	39 156 156	25 377 555	15 130 371	65	60
... sh aianduse valdkonnas tegutsevad ettevõtjad	23 900 288	14 922 694	9 329 040	62	63

Investeeringud aiandusega seotud põhiliste tegevusalade järgi (I-VII taotlusvoor)

	Toetus (eur)	Makstud toetus (eur)	Tegevusala toetuse osakaal (%)	Makstud toetuse osakaal (%)
Köögiviljakasvatus	9 417 797	6 387 909	63	68
Õuna, puuvilja ja marjakasvatus	2 661 102	1 520 655	18	57
Taimede paljundamine ja istikukasvatus	1 082 430	206 418	7	19
Puu- ja köögivilja töötlemine, säilitamine ja hulgimüük	986 163	841 565	7	85
Maitsetaimed	605 259	243 083	4	40
Muud aiandusega seotud tegevusalad	169 943	129 410	1	76
Kokku	14 922 694	9 329 040	100	63

Märkus: EMTAK 2008 tegevusala ei sisalda ka toetust, mis määrati kartulikasvatusele (1 314 148 eurot).

COVID-19 puhangust tingitud erakorraline toetus põllumajandustootjale

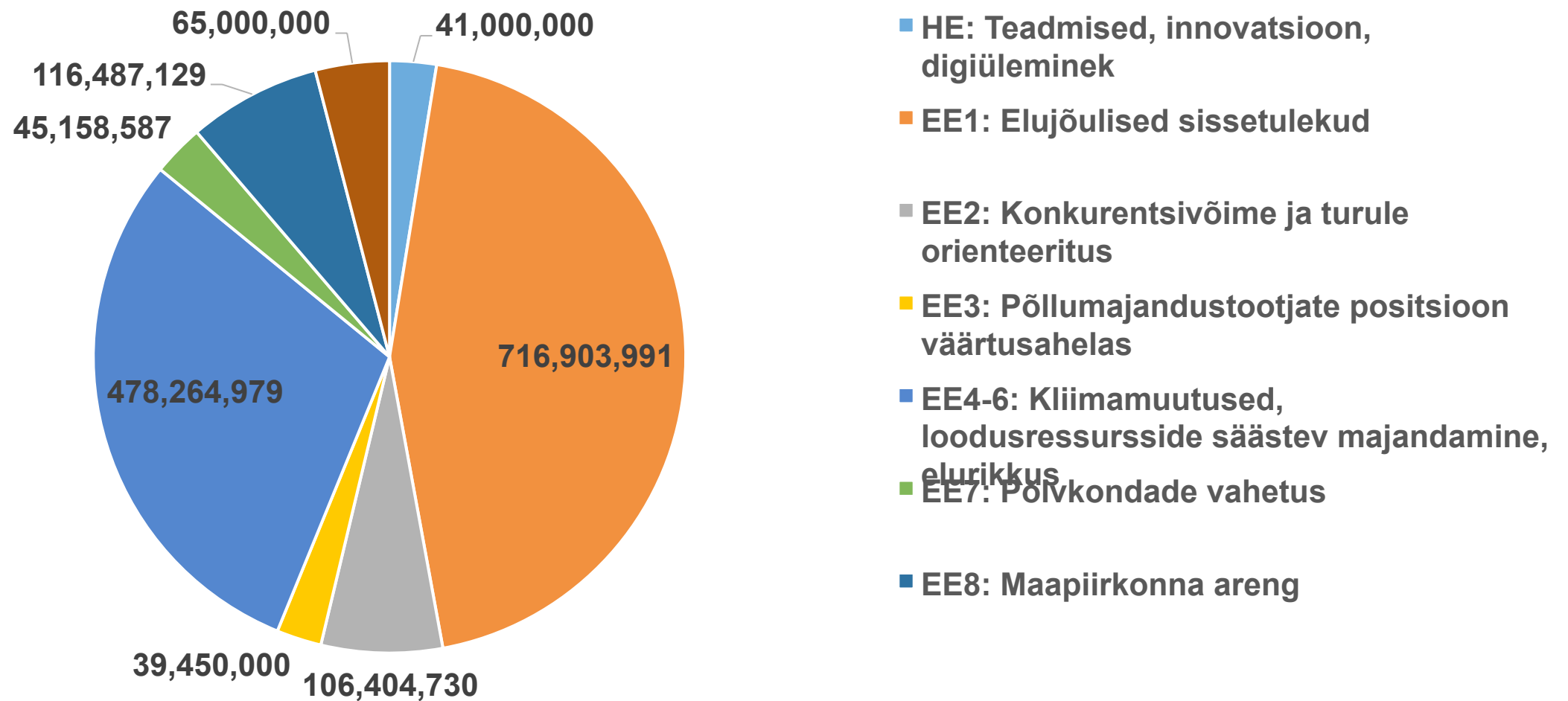
Võimalused uueks perioodiks: ÜPP strateegiakava 2021-2027

Uuel perioodil jätkatakse:

- Puu- ja köögivilja kasvatamise otsetoetusega
- Keskkonnasõbraliku puuvilja- ja marjakasvatuse ning köögivilja- ja maasikakasvatuse toetamisega keskkonnasõbraliku majandamise toetuse alt
- Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetusega
- Mahetoetusega
- Investeeringutega keskkonnahoiuks

ÜPP strateegiakava 2023-2027 eelarve eesmärkide lõikes

Põllumajandustootmisega seotud toetus aianduskultuuride kasvatamiseks

- Oleme planeerinud **toetusega jätkata** nii praeguse perioodi lõpuni kui ka uuel perioodil
- Peame oluliseks toetada traditsioonilisi toidukultuure
- Aianduskultuure **ei diferentseerita**
- Toetuse saamiseks peavad taotlejad kasutama vähemalt 1 ha põllumajandusmaad ning kasvatama **vähemalt 0,3 ha** puu- ja köögivilju
- Toetusõiguslike aianduskultuuride nimekirja on planeeritud kasvatatavad kultuurid, mida 2020. aastal kasvatati **vähemalt pinnal**
- Eelarve kasvab enam kui 4 korda !!!

Keskkonnasõbralik majandamine (KSM)

- Uuel perioodil liigub keskkonnasõbralik aiandus KSM alla
- Toetus on planeeritud üheaastase ökokavana, mida saavad taotleda ka mahetootjad
- Nõuded jäävad suures plaanis samaks, mis sel perioodil

Uue võimalusena valitavad lisatoetused:

- orgaaniline multš ridades või reavahedes
- haljasväetise kasvatamise eest köögiviljale eelneval aastal
- vahekultuuride kasvatamise eest
- mitme-liigilistele väikestele köögivilja põldudele

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!

